

ПАРТИЯНЫҢ БОЛГАШ УЛУСТУҢ ЧАҢГЫС ЭВИНИҢ

БҮГҮ ЧУРТТАРЫНЫ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, НАТТЫЖЫНАР!

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1925 чылда

Тилеги-Тилеги

1965 ч.

МАРТ

16

ВТОРНИК

№ 62 (6081).

Өртөө 2 көп.

ЧАЙЫННАЧАК КӨРГҮЗҮҮ

Тайбың дээш, аас-кежиң дээш

Марттың чыгыш эртеннеринин би-
разы. Чер-чер Советтеринге сонгу-
лаа байырлалдың хүнү. Кызылдың
Каа-Хем суурунда № 1 сонгулда
уластуго ол эртен көгүлү, байырла-
дыг байдалга турган. Эртеннин
6-шак четпезинде-ле улуг, биче на-
зыл сонгучу кижилер дозуннар,
плакаттар-биле шимизин дөмөк-
лөп дагышты кирип кээп турганар.
Оларын артыраарында өөрүшкү ча-
налар, сонгулдаңгы эгээр шагы
четкен. Араалында көгүлү чыгып
турган бөлүк кижилер бөлүктө-
нүн алырчык бөлүктөн берген. Учас-
ток комиссиянын даргазы эш Бо-
ков сонгучуларга байыр чедирип,
чүвө чыгарып, сонгучуларын ба-
дылап кырыпчыне чалаан.

Бир дугаарында № 12 школанын
эргелекчиси Евгений Иванович Ма-
лышев бөлүктөн алыш, кызыл
пес-биле мып каап хазаржакка чо-
к-шудан чедип келгес, мында дээш:
— Мен өзүм ораа- бичи чаштарын
кижидикчин мен. Бүгүн бүгү
улустун байырлалын хүнүнде ха-
мыкты муруй бадылап аас-кежиң-
тиг болдум. Бодунуң бадылашкы-
нын бичи кижилерин аас-кежиң-
дизин, дегелейге мөңгө тайбың дээш
берип тур мен.

Бөлүктөн берген баштайгы бөлүк
кижилер-биле кады алгаш бадыла-
п, сонгучуларын аразында коммуни-
стик күш-ажыл бодурунган. — Кы-
зылдын бус-турбалыгы электростан-
циянын коллективинин кесиптине-
ри, коммунист күш-ажылды ша-

лычылары — котёл салбырын
мастер Владимир Кулаков. Бүгү-
нүң коммунист күш-ажыл
дээш шимизинин 1963 чылда
Москвага болуп эртен хураанын
кижикчи Владимир Арханов, ста-
циянын тургустунган хүнүндө эге-
лөп алыштып келген хураакчы
ажылчы, химия лабораториянын
аңгылы Наталья Николаевна
Павлова база бар.

Ковалыг Шангы № 11 магазинде
кадай-биле кады тайнылап тур-
ган. Бадылашкынның шагы чөдө
бээрде ол база өске кижилер-биле
бир дөмөк, коңуң төлөптин оолдар,
кыстары дээш бодунуң бадылаш-
кын бээр-биле ажылды дооскан
доран сонгулда уластугоңа чедип
келген. Элээп каш кижилерин соон
дарый сонгуп турган, ол мында
дээш: «Бадылашкынны берип турар
кандидаттарымыз эки тамыр мен.
Ужуржыла болуп турлаа оларга
чагыны берген бис. Талент эштер
дээш бөгү бадылашкынны
өөрүшкү-биле берип тур мен. Бистиң
идегилини олар бодурунган шы-
даар».

Кызылда башкы училецинин
студенттери эжеш-эжеш бооп алган
ууш чокка кээп-ле турлар. Бир ду-
гаар сонгуп туралар оларын аразы-
нда эвээш эес. Ол дээрде 3-ку
курсулар Сарылар Оюмча, Серен
Мерген, Клара Дугар-оол, Галина
Монгуш, Люда Ооржак, Луиза Ир-
гит, Вера Комбужан дээш өскө-
лөр база бар.

Ажылчылар, башкылар-биле чер-
гелештир «Көк-Тей» совхозтун
ажыл-ишчилери база-ла улаа-дараа
кирип кээп-ле турганар. Совхозтун
тудуужуу Оолар Оолук өөрү-биле
чедип келген. Оол ажылды турары
тудуужуу бригаданың бик тары бо-
дулар кызылдың тудуун сонгулда
хүрүңе чедер дооскан. Ам хову
бригаданыңа чулар бажың тузар
деп турар.

Суурун кыргынары аныктардан
база-ла чыда калбаанар. Улуг ла-
зыл кижилерден 57 харлыг Елиза-
вета Кузминична Болтырева, 64
харлыг Владимир Яковлевич Вильке,
60 харлыг Пелагея Федоровна
Вильке баштай сонгаанынын аразы-
нда турган. Олар өске сонгучу-
лар-биле бир дөмөк байырлап, те-
рээр партия, тайбың иш дээш со-
гуп турарын илереткенер.

Каа-Хем суурун сонгучулар
боттарынын бадылашкын чонун
шымы оолдар, кыстары — «Көк-
Тей» совхозтун директору Анатолий
Иванович Ломзев, бус-турбалыгы
электростанциянын шүт башкары-
нын кол дежурный Мария Архи-
пова Ефимовна, энергосбыттын
электромонтер Владимир Спиридо-
нович Федоров дээш бергенер.
Электростанциянын база № 1 шко-
ланың бот-тымынгар артистери со-
гучуларга солун концертти бараал-
даган. Халас кинолар база үлгөн.

Эртен дымтанар хүн совет де-
мократиянын байырлалын хүнү
болган. Бүгү Россия Федерациязы-
биле кады Тыва АССР-ниң ажылчы
чоннары чер-чер Советтеринин чаа
составын сонгаан.

Даа белин аналдаан эрте ады
келген, эртенги соок чывар белин
чыгыш частин сенин салгыны иш-
наш кылдыр салгыдырар. Байда-даа
хөгүлү каткы, хүдүмүрүлүг арын-
нар, өөрүшкүлүг чыгаалар. Комму-
низм тургустуучу совет кижини
алдыртып сонгустуг ыры, хөгүм
кылдыл кылды чедир дымналар.
«Кижини чыгар шөлүн тынар өске
чурту билбес-ле мен» деп сөстүг
ыр чер бүрүңдө чапар чокка ча-
гылап турганар.

Индү хүнүн эртенги алды ша-
гында бүгү сонгулда уластуларын
экил адыттыгылаан. Сонгучу-
лар боттарынын чыгыш эви, Те-
рээр чуртунга болгаш Коммунист
партияга мыакшылын база катап
көргүдөр дээш сонгулда уластула-
рыңа чоруп турганар. Олар ботта-
рынын эң эки төлөктөктерин эрге-
чагырга органдарына сонгуп, күрү-
нени эргелен башкарына киирер
дээш бодуң элер болуп чоруп тур-
ган.

Совет кижилеринин политикти
идегилиниң даа дугайында, күш-
ажылчы чедипкилеринин даа ду-
гайында оорук киирчи мездээр
республиканын радиоңуң дагыштыр
тоа дымнап турган. Каа-Хем
район Совединге сонгулда талзы-
биле сонгулда комиссиянын дар-
газы К. Очур-оол каа-хемчилерин
сонгулда белек кылдыр бараалта-
кан күш-ажылчы чедипкилеринин
дугайын чыгарып, Районнуң ажыл-
ишчилери күрүңгө эш садарынын
квартирант хуусаа бетинде 203
хуу, сут садарын — 103 хуу кү-
сөткен. «Тилеңге» колхозтун ме-
ханизаторлары трактордарын болгаш
көдөз аял-агыл машиналарын
септелгени сонгулда хүнүңе чедир
дооскан.

Кызылдын электростанциянын
коммунист күш-ажыл коллективин
кежигүүнери электри энергия-
ны ажалдап үндүреринин ийи ай
панын 104,7 хуу күсөткөнгө чор-
гаарал-биле медгелешкан. Ботта-
рынын бадылашкыннары берген-
нер.

Тываның аар улетпүрүнүн баш-
тайгызы «Тыва дагыту» комбинат-
тың ажыл-ишчилери январь, фев-
раль айларда болгаш марттың баш-
тайгы он хонунда 902 тонна пла-
ның орунуга 1444 тонна дагытуң
сонгулда алды кылдыр Төрөөн
чуртга бараалдагышкан. Ак-Дову-
рак хоорай Соведин эңке баштай
дотуу-биле сонгаанар.

Коммунисттерин болгаш партия
кежигүүн эвостерин уласту боду-
нун кандидаттары дээш бадылаш-
кынны берип турган, анык-даа,
кыргың-даа сонгучулар Төрөөн
чуртунга болгаш Коммунист партияга
мыакшылын, өөрүч четтиришкенин
илердип турганар.

СЭКП Тыва обкомундан Тыва АССР-нин Дээди Совединиң президиумундан Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинден

СЭКП обкому, Тыва АССР-нин Дээди Совединиң Президиуму болгаш Министрлер Чөвүлели бөлүк совет хамаатта-
рынын оозал-оңдакка таварышкан. 1965 чылдың март 7-де
өлгөнүн дугайында кажыдал-биле дымнадып, мөңөөн ки-
жилерин өг-бүлелеринге болгаш чоок төрелдеринге бодунун
ханы кажыдалын илергейлеп тур.

СЭКП ОБКОМУ ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ ТЫВА АССР-НИН
СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУ МИНИСТРЛЕР
ЧӨВҮЛЕЛИ.

Хандагайтын ортумак школанын
эргелекчиси, сонгулда эңке
баштай кирип турар Х. Херел-оол
бадылашкынны берип турган, мын-
ча деп медгелешкен:

— Совет эрге-чагырганын сонгуур
улуг аас-кежиктиг болганга кан-
чаар-даа аажок өөрүп тур мен. Ын-
чангаш аас-кежиктиг анык назы
дээш бадылап тур мен.

Улуг-Хем районун Арыг-Узун
суурун чуртаткызы 94 харлыг
пенсияр Г. Кыяков совет чуртта
кыргынарын өөрүшкүлүг мында
деп илереткен:

— Амыр шөлүн, аас-кежиктиг кы-
раак назы дээш, Төрөөн чурт дээш,
Коммунист партия дээш бадылап
тур мен.

Сонгулда хүнү бодуң-ла бүгү
улустун байырлалы болушаан, совет
кижилеринин организастыг чоруту-
нун, чыгыш эвинин, бедик иде-
кейиниң чыгышчык көргүзү бол-
ган. Кежээкиниң 6 шакка чедир бис-
тин республиканың бүгү сонгучу-
ларынын 99 хууу боттарынын ба-
дылашкынны берип, хамааты хү-
дээгезин күсөдүшкен. Чонун поли-
тиктиң идекейиниң канчаар-даа а-
ажок белинин тижектерин чер бү-
рүңдөн хөйү көргүзүп болур. Эр-
дүн районун сонгучулары баштай-
гы бир шакта-ла сонгулдага 72 хуу
киришкен, а Ленин атыг колхозтун
Мерен, Кызыл Сыдыс участкалары-
га сонгучулар бадылашкынны ча-
гы-ла шак иштинде чүс хуу берген. А
Тес-Хем районун сонгучулары
болгаш Овур районун чеди сонгулда
уластуларын сонгучулары эрген-
нин 9 шакта-ла боттарынын ха-
мааты хүдээгезин күсөдүп, бады-
лашкынны киришкен.

Совет кижилер сонгулда идекей-
ли болгаш организастыг кыргы-
л-биле Коммунист партияны, Со-
вет чакаты долгандыр сыйрып на-
тыжынышкын, мораль-политиктиг
чагыш эвин база катап көргүскөн.

Чер-чер Советтеринге сонгулда-
н доту түннөп үнмөң-даа болза, сон-
гулдага коммунисттерин болгаш пар-
тия кесиптүн эвостерин уласту
бодунун тилегиңи хандырткан
деп доту бодуң-биле медгелеш болу-
бис. Мурунку сонгулдага ышкан,
бо сонгулдага база-ла коммунист
боттарынын бадылашкынны комму-
нисттер-даа, партия кесиптүн эвост-
тер-даа дээш бергенер. А партия
кежигүүн эвост сонгучулар комму-
нисттер-даа, партия кесиптүн эвост-
тер-даа дээш бадылаанар. Ол
дээрде партия беле улус чонун
улуг каттыжышкынның, чыгыш
эвинин база бир илерешкенин, олар-
ның эңке сорулгазынын бир дөмөк
болуп турарынын илерешкенин-дир.
Ол улуг каттыжышкын турда кан-
дыг-даа сорулгалар чедипкиниң
шиитирлеткенер.

Бүгүдөн хаара туруп, улус-
тун чыгыш эвин илередип турар
Советтеринин чаа составы сонгучу-
ларын. Коммунисттерин болгаш партия
кежигүүн эвостерин бодунун кан-
дидаттары дээш боттарынын бады-

лашкынны бээрде, оларга сонгучу-
лар боттарынын улуг идегелин иле-
редип турганар.

Чер-чер Советтеринге бистиң
сонгуп турар кижилерин боттары-
нын улуска шымы бараан боду-
нуну-биле бистиң идегелини ба-
дылашкыннар — деп, сонгучулар
медгелеш турар. Ол дээрде улуг
чагыш даалга-дир.

Чонун айбычмы болуру, улуска
бүрүретири дээрде улуг алдар бол-
гаш харысчалыгы хүдээгези-дир.
Чер-чер Советтеринге эртенг өс-
көрсөңдө сонгучу боту депутат-
тарыны боттарынын уластуун ол
улуг идегелин практиктиң ажал-
чурундагы шымыктыр дээш боту-
луга чыгыш кылар хүдээгези. Олар
күрүңе ажалдашкы болуп, сон-
гучуларын чыгыштарын амырла-
га боттарылар дээш мога-шылга
чокка ажылдаар, коммунисттерин
херээ дээш шудуру демсешчилер
болур.

Чер-чер Советтеринге сонгулда со-
вет демократиянын база бир чаа тиг-
делгени болушаан, совет кижилер-
нин Төрөөн чуртунга, Коммунист
партияга кызыгар чокка бердиге-
ни, коммунизм тургузушкунуңуң
программаны амырлап чедипки-
лигин боттарынарыңа доту шит-
тирин көргүскөн.

Чаа ажал керектер дээш, эргим
эштер, депутаттар!

Чаңгыс эп сеткил-биле

Хоорайнын Сонгу-Чөөн сонгулда
уластуго март 14-түн эртенинин
6.00 шак турда чер-чер Совет-
теринге сонгулда эгелен, коммуни-
сттерин болгаш партия кесиптүн
эвостерин уласту бодунун депу-
таттары дээш боттарынын бадылаш-
кынны бээрде ажалчы чоннары
уласту комиссиянын кесиптине-
ри чалап алышкан.

Бо участка бодунун бадылаш-
кынның хамактыг мурунда урулар
башкында ажалчы эш Анна Ан-
дреевна Мокеевна берген. Оң сонда
бодунун назынында сонгулда бир-
ле дугаар кирип турар, кооперация
школанын ажалчылар Чечек-
маа Монгушова Ондар, Валентина
Сальванова Монгуш олар улашкан-
нар.

Бо сонгулда уластуго эртенги-
нин 6 шак 30 минута турда 100
ажыг сонгучулар бадылашкынны
берипкен турганар.

Алды шак алдаа чөтпөз. Бичал-
да-даа агитпучтук сонгучуларын
хөйү аажок. Чонун төлөптин оол-
дар, кыстары дээш бир дугаарында
бадылашкынны бээр-биле келген-
ер оларын аразында дык көсөй.
Байырлалды эртенги шактың эрте-
ки белин билгенин барган. Бичал
турда-ла алды шак халкан. Сесер-
лигге № 11 сонгулда уластугоңа
бадылашкынны эгелээрин дугай-
ын участкактун сонгулда комис-
сиянын даргазы Арнон Күржөнович
Дендип чараан:

— Бөгүн марттың 14- чер-чер
Советтеринге сонгулдаңын хүнү. Ол
болза бүгү улустуң байырлалы. Ын-
чангаш бадылашкынны эгелээрин
чараал тур мен. Бистиң «Тилеңге»
колхозтун Сесерлиг уластугоңуң
ажыл-ишчилери сонгулда хүнүңе
алдыр болдурган социалист чарыш-
ты калбартып, бо тоогүлүг хүнү
чаа-чаа чедипкинер-биле уткуп
алган. Ол муракчыларын бирээң
Чымба Хертекке бир дугаарында ба-
дылап аас-кежиң онаашкан-дыр.

Хар-назын элээн улгым бергес,
күлөр боттук кижин бир дугаарында
Совет Социалист Республикалар-
ниң Эвостеринин күрүң сүдүзүн
муруну талзында сикилин чыраан
сонгулда хаараңане чоокшудан ор.
А оң чанында кызыл галстуктарын,
барабанын, горну болгаш кызыл

СЕСЕРЛИГГЕ

тукту тудуп алган пионерлер сонгучу-
ларга байыр чедирген.

Муракчы хөйүк бөлөктөнерин
хааржакче сугарынын мурунда шак
мындак сөстөрүн чыгарып:

— Эштер! Мен болза бөдүүн ка-
ларчы кижин мен. Элээн каш чылдар
дургузунда артедьон хонм мадап,
чүс-чүс хойларыңа доруктуруп бер-
дим. Бөгүн болуп турар сонгулдага
алдыр кылдыр мадың каш төлүң бү-
рүң-биле ажал, доруктурарын хү-
дээгезин кижин мен. Ынчангаш хү-
дээгезиниң канчаар күсөткенин
бадылашкынның мурунда Төрөөн
чуртка илеткесеп тур мен. Бо хүн-
нерге чедир маң мадап турар хой-
ларымның 260 бажы оолдап. Олар-
дан 267 хураганын менди дорук-
туруп алдым. Дүүн бир хой арта-
ла үш хураганын Төрөөн. Төрөөн
чурт болгаш Коммунист партия
дээш бадылап тура, сонгулда муру-
нун күш-ажылчы көдүрүшкүнү
ам-даа уламчылап, нитинин малы-
ны кыштагаашкынны чедипкиниң
доозар дугайында хүдээгезин
алдыр деп болаан кижин мен.

Чымба Хертек хамааты хүдээгезин
күсөдүп, бадылашкынны бер-
ип турда, пионерлер байыр чедирп,

барабанын хал, горну этсип, Эу-
лап турдулар.

Сесерлиг сууруң эң улуг назым
чуртаткызы Маады Чымдаан ол.
Ол арта-ла сонгулда болуп хүн 75
хар хараан. Ол база-ла өске кижилер-
биле бир дөмөк бир дугаарында
бадылашкын боду алган, даа хаа-
зында чедип келген. Кыргыңа ийи
дугаарында бадылап улуг тава-
рышкан. Ол бөлөктөнерин алгаш,
кабинаже киргеш, сонгулда хаар-
жаңаа чоокшудан келгеш, бодунуң
чораларын болгаш өөрүшкүн
илердип, даразында сөстөрүн чу-
гаалан:

— Мен таптыг-ла чеден беш хар-
дыг болдум. Бо назымның иштин-
де чүнү көрбөз дээр! Шаанда шга-
да эрге-шөлөз чок чоран арат мен.
А бөгүн улуг Ленинни болгаш нам,
чаамаңын ачындаа сонгуур бол-
гаш сонгулар эргелик болган мен.
Ынчангаш арааттарга аас-кежиң бер-
ген Коммунист партия дээш бады-
лап тур мен. Бистер бо бадылаш-
кынны чеди чыл панының
сөвгү чымын бирги кварталын
төңүңдө берип турар бис. Мен
кыргың мен дээш анаа орас мен.

Бодунун шмадар шаам-биле кол-
хоз бодуругезинге ажалдап, бо
чыды чедипкинерин доозарыңа
ула-хуумну кириштир мен. 1965
чыдың панынның доолор болгаш
ажыг күсөдүренин мында чыгган
колхозчуларын кыргып тур мен!

Анык сонгучу Маады Доржу-
нун сөстери Төрөөн чуртунга бол-
гаш Коммунист партияга ханы
ынакшыл-биле сиккен. Ол бодунуң
ажыл-ишчилер дугайын чыгарып,
механизаторларын мурунда тур-
густунган хүнүң чугула сорулгазы
болза чаккы хову ажылдарын че-
дипкиниң чорудары болур дээш. Бо
чугула көдөз ажал-агы кампания-
зын чедипкинерин чорударыңа иле-
кейли кириштин эш Маады сонгуп
тура хүдээгезин.

Чонун эң төлөптин оолдар, кы-
старынын аттарын бижан бөлөктө-
нөр туткан колхозчулар сонгулда
хааржаңе шуужул-ла турган.
Оларын кижин бүрүз Совет Тыва-
нын ажылчы чоннары-биле бир дө-
мөк, Конституциянын берген хамаа-
ты хүдээгезин күсөдүп, коммуни-
сттерин болгаш партия кесиптүн
эвостерин уласту бодунуң канди-
даттары дээш бадылашкынны берип
турганар.

С. САЛКА-ООЛ.
А. ИРГИТ.

Бин-Хем район.

Маадырлар дугайында тураскаал мөңгө

СОВЕТ ЭВЕЛИНИНГ МАА-
ДЫРЛАРЫ Л. Е. МАНЕВИЧ-
НИҢ БОЛГАШ Г. М. СКЛЕЗНЕ-
В-ТУҢ ӨГ-БҮЛӨЛӨРИНГЕ ГРАМО-
ТАЛАРНЫ А. И. МИКОЯ ДАМ-
ЧЫДЫП БЕРГЕН

Кайгамчык шегер разведчи-
ги полковник Лев Ефимович Ма-
невичиң Совет Эвелеиниң Маа-
дырлар деп атты тывыска ду-
гайында Грамотаны оон кадайы
Надежда Дмитриевнага болгаш
уруу Татьяна Львовнага ССРЭ-
нин Дээди Советиниң Президиу-
мунуң даргазы А. И. Микоян
марттың 13-те Кремльге тывыс-
кан. Делегейниң ийги дайыны-
нын мурунда Совет чакаттын
тускай даалгаларын күсөдүр-
гө болгаш фашизм-биле демис-
ге илереткен шыгларангай бол-
гаш эрес-дидим чорун дээш, эрес-
дидим патриотту өлгөн сонда
шалнаан.

Силериниң ашаанар бодунун
кылган улуг маадырлар чорукта-
ры дээш шалнаткан; ол чок-тур,
мычалда-даа ол бистиң уластуу-
биле кады чурттап чорур, чон
ону сактып чорур болгаш анаа
ынак деп, А. И. Микоян маадыр-
нын кадайыңа чыгарып.

Оон командири, кызыл армия-
нын разведка начальниги эш Бе-
резиниң коммунист Л. Е. Мана-
евичиң берген мындагы улазышкы-
нын чижек кылдыр кирип бойлай-
дыр мен деп, А. И. Микоян чу-
гаалан: «ага-мергелдиң, дык
сайырангай болгаш култур-
лук командир. Характери бажыг.

Ажылга улуг эгелекчи чорун
илердип турар, ажал-херекти
кылар. Аар-берге байдалга тава-
рышкан, бодун маадырлар ту-
тунуп, тергени дидим бол-
гаш бажыг-турусту чорукту
көргүскөн. Бүгү бергелерин бол-
гаш кыргыңдарын ажал эр-
тишкан, амга чедир-ле бодун
эрес-дидим туттунушаан турар.
Элестерин командир-башчылар.

Совет Эвелеиниң Маадыр
лейтенант Георгий Михайлович
Склезневтун Грамотаны оон
кадайы Валентина Никитичнага
болгаш огу Александр Георгие-
вичиңе дамыдып берген. Совет
тажиктис Исламжан эки-турга-
зын чоруткан, фашисттиң үн-
чигере улар тулап турган. Г. М.

Склезнев бодун Испанияга рево-
люсч-интернационалист кылдыр
көргүскөн деп, А. И. Микоян он-
чалап демгелешкен. Испан рево-
люсчуларын контрреволюцияга
улау, революцияны камгаалары-
га ол совет кижин дуудулаан. Ол
танкыларын экипажы-биле кады
тулаушкунга өлгөн. Ол маадыр-
лык шыгалар турган, анаа бис-
тин уластуусу чоргаларын тур-
пар!

ССР Эвелеинин ТКК-зын
доола-биле Совет Эвелеиниң
Маадырлар белек адың 1937
чылда Г. М. Склезневти тывыс-
кын мурунда-ла ол Кызыл Сыл-
дыс орден-биле шалнаткан тур-
ган деп, А. И. Микоян демгел-
ешкен.

Фашизмни ашкан тилелгени
20 чыл оюнуң бодурунда, кажан
бистиң уластуусун кичээгени
фашизмге улау тулаушкуннарга
өлгөн кижилерге улаган тур-
да, бо шалнады силерге дамы-
дып берип тур бис деп, А. И. Ми-
коян чыгарып.

Ол-да хүн А. И. Микоян шал-
наткан бөлүк кижилерге Совет
Эвелеиниң орденерин тывыс
берген.

(СЭТА).

ЧУРУНТАРДА: (соңгай таладан оң
таладан) Чуртталганын иш-
тинде бир дугаар сонгучу өөрүчүг
болуру чыгажак. Бир-ле дугаар
сонгуп турар аныктар боттарынын
бадылашкынны өөрүшкү-биле берип
турар. Башкы училецинин студен-
тилери Сарылар Оюмча, Сүте Дыр-
тык, Серен Мерген. Долгак Оюмча
олар Каа-Хем сууруда № 1 сонгулда
округунда чедип келген сонгуп ту-
рары.

Чер-чер Советтеринге сонгулда
хүнүңде алды заводунда № 16 со-
нгулда уластуго пенсионер Анна Еф-
докимова Коробейникованы ба-
жыңыңа бадылашкын-биле өлчө

Эвээш карылгалыг, хөй орулгалыг мал

Иви фермазынын эргелекчизи М. КЕНДЕН
чугаалап тур

Ивни азырап өстүрүп өскө мал-дар ышкыт аяса, хөй-хөй берелер-диг. Ол—сым, тайга чеге тааржы-байда-ла хөй шугун, чаар бар бол-дур, ивнелер акаа өттөп, туралжы-байда-ла иви болуун ол чегинин аяк каруулары бар турда-ла, ону дилеп тайга, сымнарын ажалдыр чоруп бээр. Ивчиганш иви малдагызын кайы хире берге бо-лур-дур: ол кичи ирай берген иви-ни сагым амыр анаа көрүп өрсөс, оң соонче халтар, дилээр алаар. Бир өсөөс оон ивай чорупкан чери калыр-берт, кем-сугаг болза, калдык болгу-дег-дир? Мынжыг таварылда че-же-ла берге болза, азыраан малын чедип алып даш ивижи бар-ла ку-жун салырын оралдажыр. Чамдыкта ивни дилеш, тымпайн-даа баргы-лаар, азы бөрү-даа чидиртип алыр. Шыргайын сыймынче, калдырын бедичке чүктүк бергенде, иви мал, бир-бир болуп кээрге, кичиге хора-данчын-даа ышкыт сагымдырар. Ив-чиганш-даа харымсалга улуг дээр-ин бистин тайга чурттуулар кажан-даа утпастар. Мен редакцияга бо-чүдү бижип ора, чүчүн-даа му-рунда, мый каш олуруларын ду-гайын немел олур мен.

Бистин Тажунун «Совет Тыва» колхоз иви олар-биле дыка бай-лак. Колхоз төвүндө ырак аяса, Архыкан-Хем-Аксыдан агадеш, Бүтүнгөн мыйрай ыдынга чедир, Улуг-Хем таласынча, дегем Серги-нин тайгаларына чедир — бистин иви малыны экни тааржы. Кол-ла турар чери—Бүтүн таласы. Олар чегин деп чугаалап турар-дыр бис, бир далайында чере шын харым, өскө таласын ап көргөс, ол оларын кайнаар ажаллап турар бис? Иви ажалдагызын кичигин бир кол со-руулаа болза, оларын шын шилеп алыры-ла болгай. Шугун улуг бол-гаш кээргэ болур чер — Сергине бир чеге үдөс малын тургузуп-даа турдус. Бистин ол шенелдес иви түндүктө болган. Бүтүн таласынч иви олардын чамын ажаллап турар бис, чүгө дээрге чалгы үдөс оор бээр, ишкээр турары тааржыла, иви нанте ымак өсөс мал болгай.

Оларын шын ажалдагызын ду-гайын толугайын-биле чугаалагыр чере чөптүг айтыр. Бистин иви-жилер чамдыкта экни олардын шын өсөс ажаллап, малды артыра, азы хөй улаа көжөр уагыра тааржы тур-рар. Көжөрн болуп көрүндөн, мал-га-даа, кичиге-даа халалжы. Ивни болгонда, кол согулаа—эки хонш-тарын тий алыр, анаа элзеп ур-туралжыры болур. Чижээ, кышкы үдөс Бездир-Дар, Дытгы-Хин-Дар ол ичкээр, азы оон куду-даа элзеп туруп болур. Анаа ажаллап турган аштер бо дугайын бадмача турар.

Ивни азырап өстүрүп өскө бер-гелерин чугаалаас аргам чок-тур. Ам улаас, апырдыл сөөлүг чар-тымды, иви олоппа агадеш. Бө дээр-ге биеке аң берге шыгалдагызын бирээс. Аңы буруун менди алыр даш, дун-хун дилеп ажаллап ки-риптер бис. Калчар билир, төрүүр ивни билбейн, азы ону аң өскө-рөбей барып болур болгай. Ивни болгонда, демги иви чере чаштынч

чыда төрүп алыр, оон уламында анайы анаа үр чидип, соонда ула-гады келгеш, дыка дегип апар. Бистин ивни ажаллап «аң болуп өзүп ора-дыр» деп чугаалагыр бээр бис. Малдын төрүүрү аңи билип ала-баска, төрүүтүнгөннөрин сан-түнүн тодарайын алыргыч база-ла бер-гедей бээр.

Болзаагыч доостур. Ажалга алаан чигелде агадеш. Ивчиганш-даа оон-биле сагым амырар, майгына олуруп берсе-ле болгай. Ажалларын өстүрөс, оларын олараларыга, аал чамыга турарыга чачыктырар.

Биске ийги бергедешкин бол-за, күзүн ивни чекпе (мөүгү) сүр-геш, кайы ыракеч хамаан чок маң-нан чоруп бээр болур. Чекпе чинр даш ону сүргөн ивни көргөс, хол-чок-ла харымдык чип, өскө чүчү-даа аңи өскөбейн баар. Ол таварыл-даа малчын кичи ону кедип тургаш, аалче чокшудалар сүрүп алыр, азы бир чере чоран кезек ивнилер чангыс черге беле сүрер. Ивчиганш-даа чамдыктары алырбайн, улаан черипче-ле чоруптар. Кайнаар бар-гын билип алыр ивчиганш берге-дей бээр. Ол чораш, иви бөрүгө чи-диртип болур. Оон аймылы ыдыг.

Оон ивай, бөрү дээрге иви мал-дын араатан дайымы. Ону чок кы-лар керек. Кыштан өскө үдөс бер-бүрү олурын тайга чеге бергенде-кар. Кичиги, аламыга хар улуг ча-ган үдөс берге бөрү сүрүп азы хо-ран салып турган ууткаар согула-ын салып турар бис. Чоктаа чаз бис-тин чеди кичиге бөрүгө хоран са-лып чораш келген. Түндөс иви өскө болган. Чүгө хаа кедип ала-гаш, оон күжү-биле бөрү сүрерин колдаптыр турдус. Бөрүлөр бар-ла-даа, алырбайн барган. Ам моон-беле соксоп калбас бис. Бөрү уут-каары даш демисел үргүзүлээр алаар.

Бөрү-биле демисел бистин колхозта кошка дээрин ажалы-биле чуга-лаар алаар мен. Бисте шыраак ач-чылар хөй. Бир өсөс оларын күжү-биле бөрү алаашкынын организас-тыг чоруп болза, ооза чаадаа бо-лугтен, Сергил, Улуг-Хем иштинде бөлүк чоруп турар бөрүлери уут-кап болур арга бар-дыр. Ивчиганш-даа бистин ачалынын бөрү алааш-кынын чорутпай турарын кайгаар кили-дир мен. Анааа чижек кылдыр Төр-Халдун ачалынын үдөсүн өң көрөдү. Ивчиганш хөй ачалылар алаашкынын чыдаа кал-даа калат чоруптур болур. Бүтүргө-даа хөй бөрү-лур. Биске ыдыг арганы чүгө ажаллап болбасмы? Болур.

Эрткен чамын биске 50 ажал-ынын бөрү чөс болгай. Оон ивай, оон-даа хөй өсөс чыдаагызын беле хоран. Бө дээрге бистин иви-жилерин ажалга харымсалга чогу ажаллап турар-дыр. Мээс бо үстүдө алаашын бергелер-биле бөрүлүг демисел болза, бо хире малды чүгө агадеш алыр бис. Чамдыкта иви санын ык тодаратпайн баар таварылгалар биске мурунда чыл-дарда турган. Оң хаазы-биле иви

ныр сезонуна ачыларымыска 350 хире чарыларын белектер бээр бис. Ивни баш санын өстүрүп кичээлгөй салыр керек. Ивчиганш кыс малды кайы хамаан чок садар, чиче-ке хергелээр чоруктарын болдурбай чугула. Бо талаа-биле чамдык хем-чегерин ап эгелеп турар бис. Эки бөрүлүкчүлөр тий алыр, азырлар-биле демисел күштелдери, мал чынынын кол туралжып чурттар чегеринге бичи бажычгыштарын тудуп кылыр, мергешилдиг анык-тарын бо ажалга кинери — кол со-рулгалар ивниг. Иви эдиги кан-чаар ажаллап турарымыс үстүдө чугааладым, ивчиганш оон сүдүндө олура кинир болурун аргаларын бодап турар бис. Бир кезек үдөс оон боттагыларын оралдажып турдус, ивчиганш-даа күш четтинмей барган чүе.

Ам бистин ивижилерин «Май 1» колхозтук ивижилер-биле со-дальдик чарышты салып алган. Эрткен ажал-агыч чымында ивиге когарал талаа-биле олар бистен эвээш болган. Олар бисти ажал даш ололжып дээр бидилгир. Ивчиганш-даа бис база-ла анаа өрсөс, чаа-чаа чидишкенин даш чүктүр согулгалыг бис.

Бүдүрүлгө-биле холбаштырбышаан...

Бо өөредилге чымында бистин ра-йонун партия чырымышкынын анык-бүрү хевирлерин өөренип ту-рарларын салы эрткен чылдан өскө-көн. Бо өөредилге чымынч иви та-лаа чүд иви, култура университет-теринге үндөшлөш, хөжөөгө чогуу тускай өөредилгелерин кал-ба-биле организастаан болур. Пар-тия чырымышкынын бүтүмнө-дө 419 хөжөөгөн бар, ол бо-ла бүтү дичаакчыларын 44 хууу.

«Барлык» совхозта хөжөөгөн-диг култура бүтүмүн 8 кезек че-реде организастап тургашкан, ивчиганш 171 хөжөөгөн өөренип ту-рарлар. Култура бүтүмүнө ышкы-нист моральдык норма-чижекте-рин, култура-амыралдык үдөс-лөр байдалга тургузарынын арга-ларын өөренип турар. Ивчиганш ол бөлүмгө «Хөй-ниги черинге болуп канчаар ап чорупура», «Канчаар чар-штыр кеттирири», «Өг-бүлөгө ажал-тоду кичигири», «Амандык чечин канчаар белектер» даш иш-наа, амандыларын чүгө талаа-рында лекцияларын хөжөөгөн улу-г согулгалар-биле ыдык турар-лар.

Чаа өөредилге чымында бүдүрү-лгени тодарай экономикалык өөрени-ричке, калба ажал-агыштык му-накчы дуржалдын негиздеринче районун партия организастаан улу-г кичээлгенин салган. Районун

ажыл-агыштарында калба ажал-агыштын тодарай экономикалык өөрени-рич 6 бөлүмнөргө организастаан. Механизатор кадрларын билин про-дигер, чаа механизаторларын белек-тээр согула-биле «Барлык», «Шек-пээр» совхозтарда болгаш «Бол-шевик» колхозта механизатор бүтү-мүн өөредилгениче 95 кижилерин хаара тутуян.

Партия чырымышкынын «Бол-шевик» колхозта парком (секретарь эш С. С. Эрдечин) эки организастап, удуруп турар. Ол колхозта зоовет-еринде 36 хөйжүлү болгаш бо-ла мал ажалдагызын өөренип, ай-санында хөйжү бригадаларын төпте-редге организастыг эрттип турар. Өөредилге хууу үдөс таварылга ол колхозта чок. Аны үдөс сакманын метод-биле малын чаш төлү ажал-рын ол колхоз калба-биле негиз-реткен. Хөй калбааларынче электр чырым кирген, чаш хураганнарын улу-г, биче айы-биле улу-г азыраар клеткалар кылдырган. Хөйжүлү өө-редилге хууу чүгө, кичээлден хууулар өсөс, а харын чуну бажы-га чуну алаш чоруп турарлар. Ол хууу салгы ажаа база чөс бээр. Зоо-ветеринария өөредилгени колхоз даргама А. Т. Шаалы боду удуруп турар.

«Болшевик» колхозта хөжөөгөн-диг култура бүтүмүнче 39 хө-

жөөгөн өөренип турарлар. Ону хөжөөгөн чөгүленинч даргама С. Ачал удуруп турар. СЭКП тө-гуу өөренип бөлүмүн хөжүн про-дигер эш Х. Оттугаш барык он ажал чыл дургууна пропаганда келген. Ол кичээл эрттиргениче ык белектердиг келер болгаш дынак-чыларга тодарай далааларын бер-рип, кичээлге дынакчы бүтүу илдекейлиг кичирин чедип ап ту-рар.

«Барлык» совхозтук «Бижикти-Хаз» сүт-бараан фермазында 23 ки-жи зооветеринария бүтүмүнө өөренип турарлар. Ол бүтүм бо ара-мында 13 кичээлдерин эрттиргиле. Салбырын зоотехник эш К. Менге, мал учуни эш Көкөй Товариштай олар кичээлдерин бүдүрүлгө-биле холбаштырып, белек улаа-шынарыг эрттирер турарлар. Бөлүмүнч ды-накчылар кылмап сүтү, мал че-рин белектерин аргаларын өөрени-п эрттирер. Оон түндөсине ферма хууу 300 кг кылмап сүтү белек-чип, сакманын ыдырадып белектер-ин шигерип алган. Ол ферма ра-йонун сүт-бараан фермаларынч дуржулга-далыга фермазын апар-ган. Өөредилгени эгиздинде бээр ол фермага «Талы», «Чыраа-Балы» совхозтарын, Чон-Хемикте Пар-тиянын XXII съездин аттыг кол-хозтук санычларын, былаа ажал-чыларын, ишк калачыларын болгаш өскө-даа ажалдагызын дуржулга салтуушкынарын органи-заастаан.

Мурунку чылдарда ышкы, бо чы-лын районда механизаторун бүтү-мүн өөредилгени багыт өскө органи-заастаан. Чүгө «Шекпээр» совхоз-та 37 механизаторлар бири, ийги-кастын механизаторлары деп атты-чедип алаш даш техниканы ханызы-биле өөренип турарлар. Оларын со-вхозтук кол инженер О. Даваа, ком-плексилг бригаданын бригадир О. Белек-оол удуруп турарлар. Ша-к ыдыг өөредилге Кызыл-Мажалык-тын «Сельхозтехника» салбырында база чоруп турар.

Марксизм-ленинчи теорияны про-пагандалаар чаагай херекке илде-кейлиг кичирип турар пропаганда-теринч саны районда өскөн. «Бар-лык» совхозта хөжөөгөннөрин култура бөлүмнөрин удуруп ту-рар бажылар Раиса Чудак, Булчун Хейер-оол, Сарыгаар Сюрюмаа, Монгуш Арааоол, Монгуш Дажытмаа, Дадар Дайгырааа олар хөжөөгөн чөптүн политиктин билин, култу-раын белектер даш кызып ажаллап турарлар. «Шекпээр» совхозта хоо-чун пропаганда эш О. Ч. Чамыш-оол, К. Успун, «Барлык» совхозтук Хөндөл салбырында эш Контроле-ке удуруп коммунист кичизи-

дигенин үндөшкенин өөренип бөлүм, «Шекпээр» совхозтук Ку-журлук-Мажалык сүт-бараан ферма-зында эш С. Тавак-оолга удурупка агар политика бөлүмү, райкууком чамында эш Ш. Ш. Сегенмей уду-ркан, коммунист тургуушкынуун айттыргыларын өөренип бөлүм ич-чээлдерин организастыг эрттирер ту-рар.

Районда партия чырымышкынын чамдык эки талаалары-биле холбаш-тыр, ону организастап, удуруп ту-рарында уагыт четтестер бар. Район-ун миллион салбырында, харылаа коиторазында партия өөредилгени улу-г ололжыкы-биле агадеш. «Барлык» совхозтук Аксы-Барлык, Хөндөл салбырында, «Шекпээр» совхозтук хөйжүлүндө зооветери-нарыг бүтүмүн чеге организаста-тыптымаан. Ивчиганш «Барлык» совхозтук Аксы-Барлык салбыры-нда № 1, 2 сүт-бараан фермаларында зооветеринария бөлүмнөри 2—3 кичээлдер эрттиргеш, өөредилгени соксопкан. Ол салбырын аргелекчи-и эш Т. С. Төгүс боду зоотехник, Кызыл пропагандист семинары-га өөренип алган хирезинде, «саа-бырныч зоотехник чөгүндан кичээл-дер чоруйын турар» деп, тайыл-быры берип турган.

Бөдө ажал-агышынч чамдык тус-кай эртемчилер малчынарынч билин беддерин ийги чегерин айттыргылар кылдыр көрүп турар. «Шекпээр» совхозтук зоотехник эш О. Паппин, «Барлык» совхозтук кол зоотехник А. В. Пороженский олар малчынар ортууга зооветеринар-лыг өөредилгени удуруптуга үлгөргө-чилик көргүспөй турар-лар. Районда чамдык политбүлүм-нерде Боу барымдалаар, кичээлдер-ин идея-теоретиктиг дегендиге су-ла кичээлгө салып, ону бөдүлчү-дер таварылгалар ховар өсөс.

«Барлык» совхозтук Хөндөл салбырында эш М. Бойду удурупка тодарай экономика бөлүмү совхоз экономикалык ханы өөренип турган, харым-даа агар политика хевирлече шилчип, чүгө элчегант паралаа материалдары өөренип-биле кызы-гааралыгын турганы хиналданып илдерен. «Барлык» болгаш «Шек-пээр» совхозтарда хөй-ниги кир-жилгеге үндөшлөп тургускан чыры-мышкына кичиинетер пропаганда-терге методиктиг сүмө бөрүнчиг тө-вү болур ролун чедир күүспөйи турар. Ивчиганш фактыларын эер, чет-тестерин чалбайл даш, СЭКП рай-комунун пропаганда болгаш агита-ция кылдым, партия организасты-гы чөгүр дегендерин алыр согу-лганы салыр ужуруг бис.

Д. ОДАН-ОЛ, СЭКП Барлык-Хемчик райкомунун пропаганда болгаш агитация кылдыгынын эргелекчиси.

ЛЕКТОРЛАР БӨЛҮМҮ

УЛУГ-ХЕМ районун «УТКА 25 чымы» совхозтук Ак-Тургу салбы-рында 11 кичи составтыг лекторлар бөлүмү ажаллап турар. Ак-Тургу сес-чим школасынын директору Ондар Сюр-оолду лекторлар бөлүмүнч дар-газына согонан. Лекцияларын срез болгаш сүббота хуууринда чорудар кылдыр партбюрога бады-лаш, оон планын клубта, школада, конторада асмылаан.

Бадматтыгын план эки күүсөт-теш, лекциялар, бөсөдөлөр үзүк-теш.

Эрткен айда

«УТКА 25 ЧЫМЫ» совхозтук Иштин-Хем фермазынын ажал-ишчилери февралда багыт өскө тургандарын чедип алган. Тодар-гайлаарга: 22531 кг сүтү саг-гаш, оон 19893 килограммын курунне дужааган. Саанчылар Ж. Попова 129.0, Шулуун 83, Ф. Макарова 93, Г. Шоужуан 82 кг сүтү саап алгаш, чарыш-

тын муракчылары болганнар.

Эрткен айда төрөдө 19 ивни-тин бязаларын база менди ала-ганнар. Былаа ажаакчылары Т. Зотова 650, В. Афанасьева 500, Р. Кузюкова 700 ажалграмм немелде дегенди хонук бүрүзү-де ап келгенер.

Д. БОЛАТ-ООЛ.

УРАН-ШЕВЕР ХОЛДАР

Чон-Хемчикте Ленин аттыг кол-хозтук хөжөөгөнчө дегелг хөжөө-жөннөринч байырлаадым хууу — март 8-ке тураскааткан уран-шевер холдар деп дегелгени организас-таан турган. Колхозчу хөжөөгөнчө-рин ол дегелгени көрүкчүлөринч сонуургалын көдүргөн. Ажаа 42 хө-жөөгөнчө киришкен.

Силип, арпын даараан чүдүлөр, амандын чегеринч дашкын, таа-раагы хөй даш мында чүч чок дээр. Дегелген чүдүлөринч аттары долузу-биле бижиткенин. Клубтун бир өрөздинге, көрүкчүлөр залында дегелгенич көрүкчүлөри долган. Културалы-биле кылган чөм талаа-зы-биле: үстөш көк-жыггар калы даага, кас эдиги, көк-каттан халын-дырган, варенье, тыва шай, сар-жагыт тараа, шистөөн эт, манчы, пирогаар болгаш оон-даа өскөлөр болуп болган.

Шокарлап аргашан стол шыны-лары, доллардыг торгу тоннар, спе-

нага ойноп кедер хөп аймаа, каас-тап даараан тыва тоннар дегелгеге көсүтүп турган.

Дегелгеге эң эки аргып даараан чүдүлөринч киргенин даш комсо-молчу аныктыларын үшкү сүт-ба-раан фермазынын саанчыны Мон-гуш Шык-Саар бири черин ээле-вишкан, акша шаңналын алган. Ивни-бүрү өңүгү торгу уадынаар-биле стол, чөмдөн шыныларын ол эки шынарыг аргып кылган.

Куу торгу-биле ак хураган пежи тонуу эки даараан даш Ондар Чатай ийги черин; гимнастика кылгып турар олардын ак пөске чараш көрүштүг кылдыр аргып кылгаш, Чекер Бораш-оол үшкү черин ээлзептер. Монгуш Эремаа тыва шай, соктаан, саржагыт та-раа, манчы кылдыр талаа-биле ба-за эки черин ээлзептер. Түдүш Се-денис кас эдиги, картофельди, калу-станы эки шынарыг, амандын чөм кылдыр белектерин даш дегелгет-

кен база акша шаңналын алган.

Културалыг, аргы-шевер чуртта-ла бажыкы даш социалист чары-шка бири черин С. Биче-уруг, ийги черин улуз намызын не М. Кертик-оол, үшкү черин О. Хор-лау ээлзептер. Културалыг чуртта-ла аргы-шевер даш демисежип, ол та-лаа-биле чедикшинин болуп тур-Ондар Байдырнин, Монгуш Көк-Назайын өг-бүлөлөрине комиссия байыр чедирген, ажал-хөжөөгө, амандыларын чедикшинин болу-рун күзөп болгаш аргы-шевер са-гыттар дугайында Н. Салчактин, О. Байырын болгаш М. Эрик-оол-дун өг-бүлөлөрине сүмөсөл.

Хөжөөгөнчөинч зал-шыраа, шаңка ойлаарынын, бөдөлгө чо-рудаларын маргалааларын органи-заастыг эрткен. Оон түндөснөринч комиссия удуруп болгаш тилкеки-лерин өртөктүг чүдүлөр-биле шаң-наан.

О. АРАЧЧАА.

Практикага ажыглап билир апарган

Амгы үдөс социалист чарыш-тык ролу калжыгызында-даа бе-деш. Бүдүрүп турар продукция-нын чүгө саны даш өскөс, харын өскө бедик шынары даш демис-сел негиздеринч апарган. Ону аңи организастаары — ол дээрге бүдү-рүлгенин бүтү ажал-чорудалы-нын улуг шимдиктиг күжү дээр-ин № 2 АТК-нын месткому практика ырынга көргүзүп би-лир апарган. Мында профессиона-лизацияны партия организа-цияны-биле сыйып холбаштыг ажаллап, кичилер-биле ажалды кол чүгө кылдыр санап турар.

Месткомунч хураалыга тургу-сунган кол айттыр даштиг со-циалист чарыш дугайы болуп турары таварылга өсөс. Ол чарыш-тыг ажилдер талаа-биле ха-рымсалган диспетчер Анаа Се-мен эва Медведьева местком

дааскан. Бригадаларын ажалы-нын түндөснөин шимтиг хынаар тускай комиссияны тургускан. Эш Медведьева удурупка эң комис-сия өрткөн чалдык сөөлүг квалта-лында бригада бурунчу ажалын хынап, коммунист күш-ажыл даш демисежип чаа бригадаларын организастаар талаа-биле улуг ажалды чоруткан. Оларынч чам-дыктарыга дуза кадар, өскөлгөс чарышка кичир талаа-биле сү-мелээр, ажалчын, чолбачы, сле-сарь буруу-биле тус-тузунда чу-гаалажыр, бригадаларын уду-рутуларын шилеп тывар даш ажалдаа хөй. Чамдыкта харын бөлүк ажалчылар боттары брига-да болур составын тургузуп ала-гаш, боттары санаалда келгилер, оларынч социалист күзөлгөсүн тургузсуч, бригаданын четчелээр ажал база чоруп турар.

Местком чоруткан бүтү ажалда-рынын түндөснөин үндүргөш, пар-тия организастыгын ажал ху-раалында даш дымнады турар. Бригада, чөк болгаш коммунист күш-ажыл шалымды деп ат

даш демисежип турар кичи бу-рунчу боттарында алган социали-сттик хууу-лелерин канчаар күүсөдиг турар чарыштыр пар-лааш, тускай салбыраларга, стен-дигерге алып келген.

Ол ажал ам-даа чедикшининч үргүзүлүп турар. Бригадаларын чарышкынын түндөснөин местком-унч хураалыга үндүрүп, чугаала-жыр дөлдө, орта кыаыла өскө хөй-ниги организастыгынч төлөөлөкчелерин, ол ышкы му-накчы ажалчыларын олурушту-руп турар. Түндөснөин ажал-аманды-ларынч боттарынын өөренип көөр. Чамдыкта бүдүрүлгөч көр-гүзүп өскөлөрдө кылган чөк бол-за-ла, күш-ажалын сагыла-чу-рум болгаш өң-пайлар талазы-биле чангыс-даа сагымдыгы чөк бригада тилекчи кылдыр санады бээр.

Социалист чарышка квартал-да тилекчи болган бригадага шилчир Бизыл тукут болгаш 30 рубльчиг шаңналын тысыры ав-тожыл-агылаа эки чачык апар-ган. 2-ги болгаш 3-кү черин

ээлзептерге ымырелдерин база тус-тузунда 10—20 рубльчиг шаңналын бээр. Муракчыларга ол шаңкал-макталарын байыр-лаалыг байдалга тысып турар. Амгы үдөс автожыл-агылаа 6

бригада коммунист күш-ажыл-дын деп атты чедип алган, 16 бригада ол атты эдилер өгө даш демисежип турар.

С. КРАСНОПЕРОВ, АТК-нын гараж начальниги.

Ажылды улам экижидер

Февралдын төңүзүндө Тажу-районда куруне алаан черлеринч ажалдагызынч профессионал конференцияны болуп эрткен. Ажаа ол профессионал райкомун-чун база ревизия комиссия-нын өтөт илелектерин динчал, организастыг айттыргыларын чу-гаалашкан. Илеткечи — райком даргама Т. И. Иванников ук ор-ганизациянын ажалында чамдык ажилдагыларын демделген.

Бо райком 7 профсоюз мек-сткомунун, 5 профбюлөттерден тургузунган. Оларга хамааржип турар ийикти-биле 286 ажал-чын, албаа-хаакчылдан 267 кичи-аам 93,3 хууу нежигүнге хаара

туттунган. Эпир чылын нежигүн дашырынын хырылаагынын чыл планы 116,8 хуу, а бо чыл-дык январынын — 120,5 хуу күүсөттинген.

Районун куруне алаан черле-ринч ажалдагызынч бо райком өтөтүтүт үенин дургууна-ла хөй удаа актив болгаш өскө-ла хурааларын эрттиргиле. Профактивин, удуруптуларынч 4 удаа семинарын эрттирер, ажаа чамдык профбюлөттарынын дуржулгалын аналзатеп келгени содун. Анык салгалчыларын ки-жилдеринч айттырымче райком болгаш месткомар улу-г кичээл-гей салып келген. Хөжөөгөнчө

чөвүлөлдери-биле демисежип тур-гаш, көрүдөлөр, дегелгелер, ке-жөөлөр организастап, орта проф-езиле активчилерин шаңнап, мактаар арганы хергелеп турар.

Район өмнөснөинде профво-иле месткомунч (даргама Н. И. Герасименко), култура килдинде-де месткомунч (даргама П. И. Акулов) ажалы содун, масса-лыг болуп, боттарынын аманды-лында чаа депшилгелг аргалар-ын ажаллаар даш кызымаккай ажаллап келгенин конференцияга демделеп турган.

Чедикшинер бар-даа болза, профвоиле райкомунч ажалы-ла бар четтестер дувуренип болуп турар. Оларынч бир колу — проф-воиле нежигүннөринч ортууга кижииндиге ажалынч конокка чорудуп келгени хамааржыр. Сыс-тыг-Хемде куруненич анымы-тым чегинде. Тажу райкуу-комунда месткомар профвоиле-инч күзөлгөсүн өстүрүп, оле-бүтү ажалдагызынч хаара ту-ларылче кичээлгенин сөөлүг үдөс сулараткан. Профвоиленинч рай-ком месткомарга, профбю-

Испанияга тулчуушкуннарнын маадыры

Чоок кижилеринин арасында шалга-ла чоок, бажынын ээлини дугайын ол өгүлдө ынактык-биле, чыны-биле чугаалап турар. Оон-биле холбошкан бүгү-ле чүдүлүшүмдүк хумагайык кагазалаан. Оон чагаалары, документилери, фотографиялары — өг-бүлөнүн ховар чүтүлү.

Испанияга тулчуу турган интернационалчы бригадаларнын дайынчылык формазы-биле Георгий Склези-евти тырттырган чүрү бо. Ол көвүрүк кырында, оон адагашында дайынчы алган турар. Оон артында — орук кырында халайык келген, кызыл чылым. Чөөтө чаа болган тулчуушкунун итери дайынчылык арыш-шайында хевээр арткан. Могап-турган болган арес-дидим шипти-пиринг чорук Георгийни 26 харыг өвөс, оон-даа улуг кылдыр көрдүзүп турар. Хулуумдуг эригерде дөп-көп болза-даа, эригерин ол-ла хевээр ажиттырмай барган. Чүрүк дык көрүшүтү.

Георгий Михайловичини калайы — Валентина Никитична аша-зын дайынчы херестерини дугайын чугаалап олурар. Г. М. Склези-евтин команданын чоранын вьетнам тайк механизир-чорукчулук турган В. Ф. Кулабуховтан ол дугайын Валентина билген алган. Ам Кулабухов халайы-кан генерал-майор.

Мадридтин чогуунда пунктуларын бирээде дайынчылык планын толар-ды билген алыр деп даалганын 1937 чылдын февралдын агазында Склези-евти вьетна алган. Склези-ев маанилери кончук калар ол-биле чедир берген. Фашистерини тургуш-тарынын чыныга херестер танкы-лар көстүп келгире, дайын аймай берген. Танкылар дайынчы алыр өгөлдөн. Фашистер дөп-дөп ыдай бол-ган.

Дайын оон шавар халайык кылар деп болайын турар болган камгалалда быжык-биле олурган дөргөнтө бүтүрүш, аткарлап чо-руу дугаалды командир берген. Ыччалажок ол дугаа дайын са-гыш арыл келген. Частык оон бе-лини савазында дөп-дөп орта, танкы-ларын бирээп өрттөн берген. Оон өкпөжө өскө ийи машиналарын артынга олтуруп чораш, алыш-кындап чайай берген. Өрттөн тур-ган танк батальон командирини хайгарал пунктунда тодаргай көстүп турган. Георгийнин арыш-шарин аларган. Бир-ле чүвени бо-лайын турган. Оон кадан чиде бер-ген кым-даа эсерберген.

Азырын соксай берген, фашистер хевертен база катан дүвөр берген. Хевертен шыгчен чорупкан танкы-лар үгөр-боолар-биле ада берген. Өрттөн чоруп машинаны Склези-ев башкарып чорур дээрн тодаргай

аларган. Ол, танкыга өскөт чок чедип келгире, оун шепеп көргөш, калчаар-ды турган фашистерини мырдай-ла чанындан машинаны алгаш чоруп-кан.

В. Ф. Кулабухов өскө дайынчы та-варытканын база чижек кылдыр көр-гүскөн. Склези-ев батальон штавы-нын начальниги болганда, фашистер-нин ажелеп алган быжыгыл чорун-деп оларын үдүр сыгырар ужурут турган танк ротаын боду башташ чорупкан. Рота тулчуушкуну чай-ынчанчак кылдыр өрттирген, анза Склези-евтин командир шыныр он-зазы-биле өлгөдөн. Чадаг шериг-лерин чыпшыр чанындан атыпшаан, танкылар фашистерини ап октапкан.

1937 чылдын февралдын 12-де калды-лошук тулчуушкун болган. Склези-евтин машинаны дайынчы-лиг күжүн болгаш от токталарын окур-биле чүрү башып чорупкан. Ол аразында фашистер хары угда алган кам танкыларын алышкы-нын болгаш танкыга үдүр бооларын Георгийнин машинаныга үдүр мөөн-төпкөн. Ол тулчуушкунга Г. М. Склези-ев маанилери-биле өлгөн.

Фашистерини шап халайыкы-ны соксай берген, интернационалчы бри-гадалар арес-мадырлык дайыла-жып турган дайынчылар Мадридче орукту мөөнөттөпкан.

Испания! Олче эки-турачы болуп баарын Георгий чангыс эвөс узда болуп чораш. Ол бодал оун улам күштү-биле хаара түдүп турган.

Бажан Валя рафакче чорур деп белекенип турган үдө, Георгий мендешип чарыкы-биле бажыны-га келгире, өртөн чорупкан. 9 шак ам-даа четкелек. Шуранын улук чытка-ны оруну салган үдүр өрөөлгө ол кирип келген. Олгун холунга тут-кан, ошкай каан. Ол бичин оол бе-лини олтураан.

Ашаанын хевертен бир-ле черже чоруптарган Валя чангыс берген, дайынчы өөргөлдөгөр үргүлчү бо-луп турар-ла болгай. Оон чомоланы орукка ап чорур кылдыр кезеде бе-лен чыгар. Ыччалза-даа ам чүл — Валынч чүрөөн эдептеп бодал за-раа туду берген.

— Ур болгаш кедир сен бе? — деп ол дүвүрээни-биле айттырган. Георгий кадайынч бодалын бил-ди каан.

— Чок, Салыша, үр болбас мен. Георгий кадайын куктааш, ош-кан каан.

Олар күдүчүгө үнүп келген. Оларынч сөөлүг калы турганы — хүнээрөктөлгөн октябрь хүнү Бу-руйскыны кырында үнүп келген Ге-оргий.

Он хонганда Валя баштайгы ме-дээни алган, оон орукка чоруп тур-

гаш бижеэн боор-ол. Оон соонда ба-за бирөөни алган. Ушкү — сөөлүг чагааны — 1937 чылдын январьда алган. «Улуг музыкант» болу бер-дим, патефонну чедикшигини ойна-дып тур мен деп Георгий баштакта-нын бижеэн. Оон даразында огул-мун чүрүүн чүрүтүп шепедим, ын-чалза-даа хоржок чүвө-дир деп му-гаргай аян-биле чагаа бижеэн.

Валя ол доран харым чагаа би-жээш, Шуряктин фото-чүрүүн чагаа хаанын сун каан. Георгий дирин турда ол чагаа четкен, четпээни Ва-ля билбес.

Олар школага өөренип тургаш өн-пүктөр болганар, ыччалза-даа өзү-лүк ханы сагыш-сеткил сөөлүдөрдү, кажан Валя фабрика ачылган тур-гар үдө болган. А ыччалзада Георгий-нын болбазырадыр комбината-а ачылган турган. Аныктар оларны комсомол организациаларын сек-ретарына кончук алган.

Ол чылдарын дугайын сагыны-шаан, ам бичин дык сорул кирип турарлар. Советтер чүртүгүн анык салгылар партияны кыйгырын-бузгаар улуг сорулгаларын күсөдир-ни өнтүрүш-биле холга ап турган-нар. Селеттар, воскресниктер, күш ажалчы чарыш, томылдыл комсомол-бу-биле кады чоруткан коллективиза-ция — ол бугу оларын амыдыралын долдурган.

Армия чаа команда кадрларын белектеринге комсомолун дээр-е кижиликчилерин негеп келген үе-де Георгий чайгыш чокка хамаа-ты көстүмүн курстанык хеви-би-ле солаан. Школага шыккан база-ла Георгий училищени кончук эки демдек-биле бир дугаарында дооскан.

— Патриотчу хулаалгын күсөдир-ниг ол кезде чоруп турган — деп, Валентина Никитична чугаалап олурар.

Георгий эеп келбөөн, ыччангаш Валя армияга кирип шиптирүш. Валя шериг педагогика институтун дооскан болгаш Ада-чүртүгүн Улуг дайыннын чылдарында танк учи-лищелеринге башкылап турган.

Авазы уругларын сагыш-сеткил-дин чалай чоругуна кижиликтен. Александр биле Евгения Төрөөн чүртүгүн нег патриоттары болуп өзүп доруккан. Адазынын овуш-шары оларынч чүрөктөргө кезеде арткан. Ам боттарын амыдыралчы оруу-биле чоруп, уругларын болуп, оларын киж буруу бистең уду-зүстүгүн чоргаларын аргетин Со-вет Эвилелинин Мадрид, патриот-интернационалчы адым оларынч карактарыга өскөргө чокка көс-түп келди.

Ю. БЕРСИНЕВ.
(СЭТА-нын корреспонденти).
Москва, март.

Чилинин улузу реформаларны манап тур

Эдуардо Фрей өрткөн чылдын сентябрыда президентиге бадлааш-кынын хей нуруузу-биле (бүгү ба-дылаашкынынын 54 хуузу) сон-гуттурган. Реформаларын улуг про-грамманы амыдыралга боттадыра-рын Фрей чоңга азал турган. Чон ол азалашкыга боттадып турганы-нын ачызында Фрей сонгудула че-дикшигини болуп, президентиге сонгуттурган ол. Президентини албаныга киргеш, Фрей чер өнү-зүтүп, үндүрүг ооналдызын, шко-ла херөөн, ажилчыларын ажил төлөвирини, сак-хөө системазынын болгаш өскө-даа ол шыкаш чүдүл-дери талазы-биле реформаларын чо-рууларын баш бурунгаар көрүп турар чамдык хойлу төлөвирлерин на-ционал конгресске кириген. Дашты-кы капиталистерге хамааржып ту-руп бугурулгелери «чилиждер» дөр планын ол база иди үндүргөн. Даштыкы бугурулгелери нацио-налаштарын орунга. Фрейни-ны планы оларын холушкы акционер-лиг нитилелдер кылары көрүп турар. Ычанган ол холушкы нитилелдерге даштыкы капитал-би-ле кады чили капитал киржир алаар.

Фрейни иди үндүргөн реформа-лар программасы иледе эргейт хей-нарык тургаж, национал конгрес-сте башкарыкчы партияларын төлөвирлерин удураанышкы-нына таварышкан. Фрейни болу-нуп партия — христиан-демо-краттык партия конгресске бады-лаашкынын өгөнгөй эвөш нуруу-зун алган. Улусчу хөдөлүшкүн-нөр фронтунун партияларын (ында коммунистер болгаш социалистер кирип турар) төлөвирлерин пре-зидентини хойлу төлөвирини де-дикширинде база ойталаан. Чүге дөргө ол хойлу төлөвирлерин бот-тут эвөс болгаш чоңун негелде-леринге дүшөйин турар. Ол бүгүн түнөлдө чазактын хойлу про-граммасы ады айларда сазын кы-рынга арткан.

Конгресске хойлу-дур талазы-биле тургустунган мунгаш байдалды Фрей национал конгресске эдеп-теп сонгуданын үзүндө өтүп-би-ле ажылган. Христиан-демокра-тык партия сонгудула кампаанын национал конгрессин таарымчалыг

составын Фрейге беринер, чүртү реформалар-биле ол аас-кежигит болдурар деп лозунун ада-биле чо-рудуп турган. Уш башкарыкчы пар-тиялар — консервативтиг, либерал болгаш радикалдык партиялар дөш боттарынын бадлаашкынын анза-да берип келген сонгучуларын ол кезөөн элзөн салдарын ол тактик-тиг арга база чедирген. Бо уш «чачы» болган партиялар чүртү 150 чылдарга башкарып келген бол-гаш оон экономика талазы-биле хо-жуандай чорур дөш хол харысал-ганы олар хулаар ужурут. Март 7-де болган сонгудула христиан-де-мократтык партияга оон төлөвир-лерини баш уду болуп турганын-дан артык түнөлдөрдүн берген. Ам Фрейни партиясы төлөвирлерин палатазында 147 мандатарын 80-нин алган. Составын чартык ке-зинден эвөш эвөш катан сонган сенатта Фрейни партиязы 45 олут-тун 13-үн алган. Улустун хөдө-лишини фронтунун партияларын сонгудула база эки түнөлдөрдүн болган: олар боттарынын туржу-чугу хевээр арттырган эвөс, харын база элзөн быжыгалаан. Улустун хө-дөлүшкүн фронтуну төлөвирлерин палатазында 36 болгаш сенатта 13 олутту элзөн. Башкарыкчы уш пар-тияларга хамааржып кандыгыл дөш, оларга сонгудула бугу чыла шавышкыны-биле доозуган.

Фрейни партиязын сонгудула-га элзөн чедикшигини чедип ал-ганын кол чылдаганынын бир-өөн болза, чоңун хей нуруу-зун чүртүгүн амыдыралыга «ес-кериделерин», эриг буржуа пар-тияларын чыгаш киргешин хооу-рун байдалдан чүртү үндүрүн күзөп турганын. Чоңун чамдык кезин, оон иштинде ажилчы агы-нын болгаш тараачыларын хо-жу-ндай кезин ол «ескериделерин» элзөн чаа партия болуп Фрейни партиясы бээр боор дээринге ме-леги бугу-биле бугурут турар.

Ыччалза-даа улус массалар бот-тарынын туржулгалары өөренип, оруктарынын шын шилегенин кы-ларыгче чүткүп турар, ыччанмы-жежок кол дугайында шаг-үе негет-тинер.

(СЭТА).

Бүгүннүн тайгасында. Фотохуд А. Нугууранты.

ДАШТЫКЫДАН МЕДЭЭЛЕР

★ Санага Совет Эвилелини болгаш Йемен Араб Республика-ны төлөвирлерин дугуржулгага ат салган, оун бугуаар ССЭР 1300 фелдан (1 фелдан 0,42 гага ден) черин шигээдип алыр та-лазы-биле дузаламчы Йеменге кергүзүр. Бо дугуржулга чүртүн көдө ажил-агын хөгжүдөргө улуг ужу-дугулагы дээрин «Ах-бар аль-Йемен» солун демдег-лээн.

★ Венгрия биле Норвегиянын аразыга культура, эртем болгаш өөргөдөгө талазы-биле кады ажылдажылга дугайында дугур-жулгага Будапештте ат салган.

★ Татранск — Ломницада жур-налистерин XI кышкы делегей ужуражышкыны ажиттыган. Ужуражышкыга 15 күнөөрлерин 125 даштыкы болгаш чехо-словак журналистер келген, олар-нын аразында совет журналис-терини төлөвирини база бар. Даш-тыкы аалчылар чехословак улус-тун амыдыралы-биле танжыр болгаш бедж, чазыс Татр ла-гарын солун чүдөлдөрүн көөр. Ужуражышкынын хемчээде-ринге делегейини политиктиг ай-тырылганын, делегей болгаш чехословак даштыкы салгыны айтырылганын талазы-биле беседаларын, а ол шыкаш спорт хемчеглерин организастаар.

★ Марокконун хааны II Хасан бо чылдын март 16-да Франция-нын Федеративтиг Республика-зынга бодунун кылдыр дээр албан аян-чорун күш чок болдурар дугайында шиптирн хулаар ал-ган. Моон-биле холбоштыр Ма-рокконун информация министр-ствозун дикнадында чугаалап турары болза Барын Германия Израиль-биле дипломаттыг ха-

рылааларын тургузар күзелин илергелзэн чүвө болганда хаан-нын аян-чорун болбас.

★ Барын Германиянын орук-тарына автомобильдерге халап-тын түнөлине болган когарал-дын дугайында санарны «Гене-рал-ингер» солун «скажыдал-ды рекорду» деп айткан. 1964 чылда ГФР-ни оруктарына бо-лган автомобиль халаптарын ур-жуунда 16.422 кижиг өлгөн, 445.494 кижиг балыгланган.

★ Майнада Франкфуртун про-клатуразы СС-тиг оберт-шур-фюрер чораш, нацист кеминг идегет Адольф Ханнимахерге удуз кеземге херзэн көдүргөн. 20 чылдарын иштинде Барын Германияга кеземге оонашпай туртап келген бо эвэсин Совет Эвилелини түр эжелеттирген декиларинге кара туразында аажылал турган гитлержи шаа-жылда огурамын хамааржыр. Прокуратураның меселелинде айтканы-биле алырга, 10 кижиг боду шуут өдүргөн дөш Ханнимахерин буруудамп ту-рар.

★ Франциянын бүгү-ниги күш-ажыл конфедерациянын төлө-вирини Ж. Лемерсе Франция-нын экономиктиг хөгжүдөргө эдептеп план амыдал кы-лып турар чазак комиссияны чагаа чорудуп, чүртүн эмелге-леринде болгаш госпиталдарын-да 100.000 ажы орун четес ту-рар дээрин ол чугаада айтп турар.

(СЭТА).

Кабинада тулчуушкуннар

линде португали шаажылакчылар дирин күш болгаш техника талазы-биле улуг когаралга таварышкан.

Кабиндан чон улуг деткичени партизаннарга көргүзүп турар дээр-ин дыңалдыга айткан. Анголаның хосталганы дөш улусчу шипчээш-кин бодунун демселни үргүлчүлөргө бүрүн шиптирлгил болгаш ол деми-сел ангола улустун тилелгени-биле доостур деп, дыңалдыга демдегеп турар.

Бир тулчуушкун чоруп турда пар-тизаннар Ломбе хемде стратегия та-лазы-биле чугула көвүрүгү буза те-вискен. Ол тулчуушкунун түнө-лө.

Бегүн республикага булуттагы-лап каап турар хүн болуп, чамдык черлерге хар чаар. Хат кошкак. Агаарын температуразы: дагыт

Резанторнуң оранчызы А. Ч. НЫЗЫЛ-ОЛ.

Бегүн республикага булуттагы-лап каап турар хүн болуп, чамдык черлерге хар чаар. Хат кошкак. Агаарын температуразы: дагыт

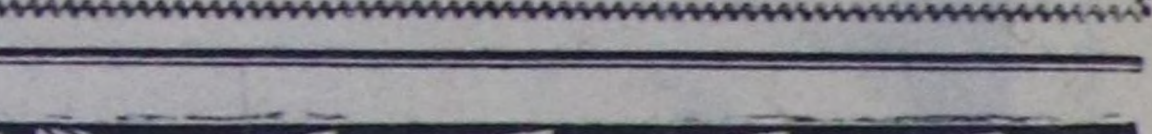
Резанторнуң оранчызы А. Ч. НЫЗЫЛ-ОЛ.

Хүндүлүг номчунку!

1965 чылдын аша-бараан лотереянын ийги үндүрүлгези-нин талазы-биле ойнаашкынын тирани 1965 чылдын март 17-де Горный хоорайга болуп.

50 разрядтарын аайы-биле тиража 3.419.755 рубль түнүг 15.250 бараан ойнаашкынын таваржыр, оон иштинде «Москвич» деп 150 автомашиналар, «Запорожец» деп 250 автомашиналар, «М-62 Урал» деп 250 мотоциклдер, «Панетта» деп 750 мотоциклдер, 3250 соодукчулар, 500 моторлуг чадаг-тергелери, эр болгаш херэжөөн улустун 750 орук чадаг-тергелери, 750 пиланшолар, 1000 хеп чүрү машиналар, фабрикага кылган 1200 хевестер болгаш өскө-даа дык хей үнелит өт чүдүлери бар. Оон аягыда 4.080.250 рубль түнүг 3.984.750 аша ойнаашкынын ойнааш-кыга база таваржыр.

ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТТЕРИН САДЫП АЛЫРЫНЧЕ ДАЛАЖЫНАР! АЖАЛГА НАССАЛАРЫНЫН ЭРГЕЛЕЛИ.

«НАПЫРАЛ»: «Барабанын салым-хуузу» 9.25, «Илья Муромец» 11.10, 1.05, «Секретарь» 3. 4.45, 6.30, 8.15 шактарда.

«БАА-ХЕМ»: «Мухтар, менче!» 10.30, 12.30, 4.30, 8.30 шактарда.

«ЕИНСЕЙ»: «Ынак азы ынак эвөс бе» 2.40, «Нүзөвзэн ынаншыл» 4.40, 6.40, 8.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Шаашан» 2.30, 6.30, «Адын папоротник» 4.30, 8.30 шактарда.

ТЫВА РЕСПОТРЕСБЮО.

Алдар орденнерин эдилекчизи

Разведчик улуг сержант Иван Афанасьев госпиталга чыдырда Тилелге хүнү болу берген. Тилелгени ындай байдалга уткууру ачаа ха-рааданчыг турган болбайн аан. Ыччалза-даа бистик улузүвүстүк улуг мадырлык чорунда оон алдарлык күш-ажылынын үлүг-хуузу бар дээрин ол билип чыткан.

Өрөлдүк болгаш Бобруйсканин чанынга, Бело-стокка болгаш Варшава, Вислага болгаш Одерге, адантык сөөлүндө Берлинге дайынчы ол көргүш чок болгаш мога-шылгач чок сол турган. Алдар орденнин үш чергелери-биле, а ол ышкыш Кызыл Сылдыс орден-биле болгаш дайынчы ме-дальдар-биле ону шаңкааш, Төрзөн чүрт дайын-чынын ачы-хавыязын төлөтти-биле демдег-лээн.

...Шериг неээ Одерниң барыын талакы эринге дайынчы камгалалын чаа булгап кирген. Улуг сержант Афанасьев бодунуң салбы-ры-биле хемни бир дугаарында көшкөш, дайын-чыны быжыгалапчы окур-биле чаа булгап чо-рупкан. Хол-биле сегиргип алышкыга совет дайынчылар он ажыг гитлержилерни узуткаан, а беким туруп алган. Ол тулчуушкунга улуг сержант боду сес фашистерин өлүргөн.

Ыччалза-даа тулчуушкунун изиг түлүк үзүн-де эвөд командири балыгладыпкан. Дайынчы-ларны Иван Афанасьев бурунгаар алгаш чоруп-кан. Намжар арга-биле оюн чоруткан, ол болгаш оон эштери дайынчы дөдөчү атаналаш, дайынчы он беш солдаттарын туруп алган. Оон эвөд И. Афанасьевтин командилы-биле эвөд дайынчы орукче үкө берген болгаш гитлержи-лерниң эртер оруун үзе кирген. Ол мадырлык чоруп дээш, Иван Ильич Алдар орденниң 1-ги чергези-биле шаңктанган.

Ам Иван Ильич Афанасьев Курскиниң элек-тронпарат заводунда слесарь-эптеки болуп ажилдап турар. Ол коммунист күш-ажылдыг

шалыпчызы, коллективте хүндүткелдиг болуп, бодунуң күштерин аныктарны кимиздеринге берип турар.

ЧУРУНТА: Алдар орденниң эдилекчизи, ком-мунист күш-ажылдыг шалыпчызы Иван Иль-ич Афанасьев.

Фото О. СИЗОВТУУ.
СЭТА-нын фотокорреспонденти.

Аргентинаның ажилчы чоннарынын митингизи

БУЭНОС-АЙРЕС. (СЭТА). Март 14-те национал конгресске болуп сонгудула боттарынын кандидатта-рын депшадери Коммунист пар-тияга болгаш Хусти-каланист пар-тияга хоразын дээш чазакты Арге-нтинанын Коммунист партиязын ТК-зынын Күсүмунуң кежигүүнү Родольфо Гюльди шиптиг шүтүмү-лээн. Ажилчы агыны төлөзүлээн

Ситиге муң-мун аргентина ажилчы чоннарынын митингизини Гюльди чүвө чугаалаан. Тус черин хоолу-дур үндүрүг ооналдызын ботта-рынын кандидаттарын депшадери Коммунист партияга чөпшээрээп жоошларга коммунистер дээш бады-лаашкынын бээрине сонгучуларын ол кыйгырган.

РЕДАКЦИОН АДРЕС: Кызыл, Шетиник — Бравченко күдүмчүзү, бажын № 3. ТЕЛЕФОННАР: Редакторун 24-63, редакторун ораначыларын 35-24 25-38, харысалгалыг секретарын 23-35, партийни амыдырал калдызын 23 54, агитады болгаш пропаганда база кезде ажал-агыл килдистерин 37-13, үлгүтүп килдистерин 22-64, чагаа, ажалдык болгаш кезде корреспонденттер база совет түргүчү болгаш амыдырал килдистерин 21-27, шетке информация калдызын 20-60, бухгалтериялар 31-75, корректорларын 21-47, 27-41. Солун келбейн барганда 32-75 телефонго долгаар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелини чанында Парлаага өргөлелини типографияда.

ТС-00108.